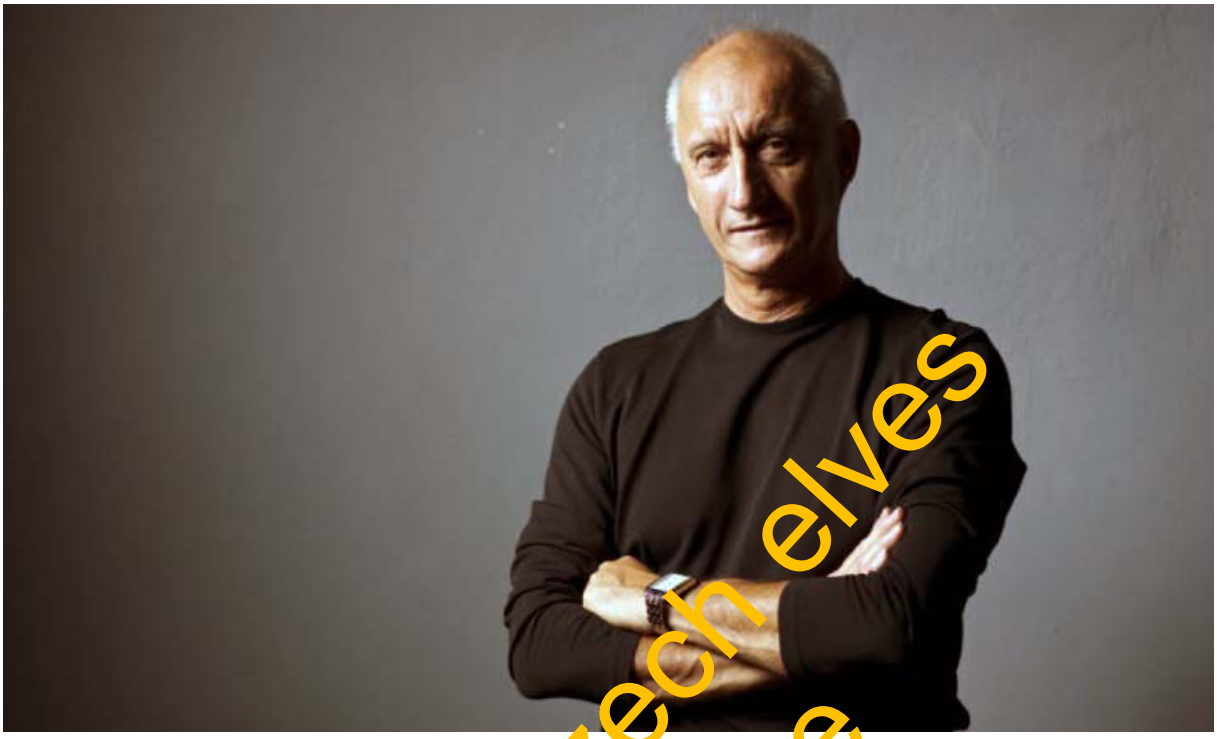
Bolestivé, ale pravdivé! Jozef Banáš o koreňoch vojny na Ukrajine, Trumpovi a európskych lídroch bez odvahy.

Eldariel - Czech elves database

Bolestivé, ale treba to povedať. Jozef Banáš o koreňoch vojny na Ukrajine a Trumpovi hovorí vo veľkom rozhovore pre český portál Parlamentní listy.

Slovenský spisovateľ a bývalý diplomat Jozef Banáš pre ParlamentníListy.cz vysvetľuje, prečo sa o pôvode vojny na Ukrajine nesmie hovoriť. Podľa neho je nevyhnutná bolestivá katarzia a v prvom rade odpoveď na otázku, prečo Rusko zaútočilo. Bez návratu ku koreňom konfliktu totiž nebude mier. Banáš sa zamýšľa aj nad tým, čo by sa stalo s Európou, ak by USA opustili NATO, a vysvetľuje, prečo európski politici zrazu hovoria o zvyšovaní výdavkov na zbrojenie až na 5 % HDP.

Rozhovor prinášame v plnom znení.

Pán Banáš, už minule ste povedali, že nechápete, prečo sa nesmie slobodne hovoriť o pôvode vojny na Ukrajine. Teraz Donald Trump naznačuje, že za tým bola snaha dostať Ukrajinu do NATO. Cítite sa vďaka tomu slobodnejšie?

Chápem, prečo sa o pôvode vojny nesmie hovoriť – zrejme nie je taký, ako sa oficiálne tvrdí. Je príznačné, ako sa európski politickí „lídri“, novinári aj politológovia boja čo i len pripustiť otázku, prečo Rusko na Ukrajinu zaútočilo. Je to mimoriadne podozrivé a vedie ma to k úvahe, že pravda asi nie je na strane Ukrajiny. Možno sa mýlim, ale nech ma o opaku presvedčia. Ich hlavný argument je, že vojna bola nevyprovokovaná, ale už v roku 2008 v Bukurešti ponúkli Ukrajine členstvo v NATO, vo februári 2014 bol Majdan, nasledovalo štátom organizované vraždenie Rusov na východe Ukrajiny, upálenie Rusov v Odese, zákaz používania ruštiny a podobne. Tvrdí sa, že NATO Rusov neohrozuje, ale ak viem, neposúva sa Rusko k hraniciam NATO, ale NATO k hraniciam Ruska.

Trumpovo vyjadrenie možno trochu pootvorilo okná v zatuchnutej miestnosti, ale stále sa neotvára téma dôvodov ruského útoku na Ukrajinu, a pritom je to kľúčová otázka. Bez poctivej odpovede na ňu trvalý mier nebude.

Celá ukrajinská anabáza – od roku 2013 doteraz – si možno vyžiada katarziu v podobe nepríjemných otázok. Aké by podľa vás mali byť?

Áno, musí prísť bolestivá katarzia. Prvou otázkou musí byť: PREČO Rusko zaútočilo? Mám zlý pocit, že sveter lží o tomto konflikte bol od začiatku zapnutý nesprávne, a tak jedinou cestou k mieru je ho rozopnúť a vrátiť sa ku koreňom veci.

Treba diskutovať aj o historickom záujme o ruské suroviny. Nerovnováha medzi materiálnymi ambíciami bohatých západných krajín a ich obmedzenými surovinovými zdrojmi vytvára trvalý záujem Západu o ruské bohatstvo. Západ, ktorý nemá dostatok surovín, už v minulosti prejavil záujem o ruské zdroje a vždy na to doplatil. Aj súčasná snaha posúvať NATO k ruským hraniciam je pokračovaním tejto ambície.

Trump koná veľmi tvrdo. Najprv ostrá výmena názorov so Zelenským v Bielom dome, zastavenie americkej pomoci Ukrajine, teraz po Zelenského ospravedlnení zmierlivejší tón. Ako si to vysvetľujete?

Ak chcete pochopiť konanie Donalda Trumpa, musíte pochopiť princíp amerického myslenia – a tým je zisk.

Trump prijal ospravedlnenie Zelenského nie preto, že by Zelenský dostal rozum, ale preto, že Európa sľúbila nahradiť americký výpadok financií americkým zbrojárskym firmám. Preto ten tlak na zvýšenie výdavkov na zbrojenie na 5 % HDP. Úprimne, je mi Ukrajincov ľúto, paradoxne aj Zelenského. Nechali sa nachytať Angličanmi. Trump chce, aby Ukrajina tancovala podľa jeho predstáv, ale zabúda, že hlavnú rolu tam už nehrá on, ale Rusko. Žiadne sankcie ruský národ, ktorý prežil blokádu Leningradu, na kolená nepoložia.

Pôsobili ste v diplomatických službách a prirovnali ste Trumpa ku Gorbačovovi. Čitatelia zase porovnávajú európskych lídrov k Jakešovi a Honeckerovi, ktorí s hrôzou sledovali, čo Gorbačov vyvádza. Je to presné?

Je to presné. Západoeurópske elity, podobne ako kedysi tie východoeurópske, nikdy neboli zvyknuté na samostatné myslenie. Vždy čakali na pokyny – buď z Washingtonu, alebo z Moskvy. Teraz prichádzajú iné pokyny, než na aké boli zvyknutí, a tak spočiatku pobehovali ako splašené mravce. Aby si zachovali tvár, začali Washingtonu odporovať.

U týchto takzvaných európskych lídrov (ktorí sú skôr komici) platí Murphyho zákon: Ak existuje spôsob, ako niečo urobiť zle, vybraní lídri EÚ ho určite nájdu. Scholz nie je Adenauer a Macron nie je De Gaulle. Sú to kariérni oportunisti bez sebadôvery a zodpovednosti. Neustále omieľajú „ruskú hrozbu“, ktorej sami neveria, ale zo zotrvačnosti ju opakujú.

Európa chce zvyšovať výdavky na zbrojenie, lebo „Trump sa dal na ruskú stranu“. Vidíte v tom racionalitu?

Tvrdenie, že Trump sa dal na ruskú stranu, je rovnaký nezmysel ako tvrdenie, že Rusko ohrozuje Európu. Logisticky je nemožné, aby 150 miliónov Rusov okupovalo 450 miliónov Európanov.

Trump koná v súlade s obchodnými záujmami. Keď oznámil koniec podpory Ukrajine, znamenalo to výpadok amerických peňazí pre zbrojársky priemysel. Práve preto EÚ zrazu hovorí o zvýšení výdavkov na zbrojenie až na 5 % HDP – aby nahradila americký výpadok.

Eldariel - Czech elves database

Na ospravedlnenie týchto výdavkov potrebujú politici vytvárať strach a vyrábať nepriateľa. A tak neustále počúvame o „ruskej hrozbe“. Brusel je plný politikov v štýle Jakeša a Honeckera, ktorí to robia ochotne – nič iné totiž nevedia a vypláca sa im to.

Vo väčšine zásadných otázok sa s Trumpom zhodujú Orbán a Fico. Zvyšok Európy buď hundre, alebo mlčí. Očakávate, že európski voliči „zakročia“ proti lídrom, ktorí chcú zvyšovať výdavky na obranu a ďalej presadzovať „zelené zdražovanie“?

Poznám spôsob myslenia európskych politikov. Medzi štyrmi očami vám povedia svoj názor, ale keď ho majú vysloviť verejne, otočia sa o 180 stupňov. Zažil som to v PS NATO aj v PS Rady Európy. Sú to konjunkturalisti a oportunisti, ktorí sa budú držať svojich lží len preto, aby si zachovali „tvár“. Jediný, kto si jednoznačne stojí za svojimi postojmi, je Orbán, a Fico sa mu snaží sekundovať. Európski „lídri“ týchto dvoch nenávidia z jednoduchého dôvodu – hovoria to, čo si myslia aj oni sami, ale nemajú odvahu to povedať nahlas. Keď sledujem Francúzov a Nemcov, ako „si pustili do nohavíc“ pred migrantmi, nemám od týchto národov veľké očakávania. Veľký Goethe povedal: Ó ty nemecký národe, taký veľký v jednotlivcoch a taký biedny v celku. A dodám, že ten istý Goethe prorocky povedal Napoleonovi v roku 1812 pred jeho ťažením na Rusko, keď spolu pozorovali západ slnka: Pohľaďte, veličenstvo, taká veľká vec ako slnko, a predsa zapadne...

Eldariel - Czech elves database